

Logopedia – Aleksandra Torchała kl. „0”

ZESTAW ĆWICZEŃ NARZĄDÓW MOWY PRZYGOTOWUJĄCYCH

DO WYWOŁANIA GŁOSKI [R]

Głoska [r]

Ćwiczenia języka

1. Nagryzanie brzegów języka zębami, czyli masowanie i rozciąganie języka.
2. Wysunięcie przedniej części języka między zęby i delikatne żucie go, tzn. masaż języka.
3. Przeciskanie języka przez maksymalnie zbliżone do siebie zęby, tj. masowanie języka.
4. Wysuwanie szerokiego języka z ust - zabawa **Pokaż łopatę**.
5. Odklejanie językiem chrupiek kukurydzianych lub opłatka z podniebienia.
6. Klaskanie czubkiem języka o podniebienie twarde, od najwolniejszych uderzeń po najszybsze - zabawa **Jedzie konik**.
7. Wielokrotne odrywanie języka przyklejonego całą powierzchnią - do podniebienia - zabawa **w mlaskanie**.
8. Zlizywanie z przedniej części podniebienia twardego przyklejonego kawałka czekolady, kropli miodu, odrobiny dżemu lub opłatka.
9. Naśladowanie lub ssanie prawdziwego cukierka czubkiem języka.
10. Przytrzymanie paska papieru wargami, a następnie zdmuchiwanie go z ust.
11. Szybkie wypowiedzianie głoski [l].
12. Szybkie i kilkukrotne wybrzmiewanie **ly** z językiem uderzającym o górną wargę.
13. Energiczne, wielokrotne wybrzmiewanie:
 - **te, te, te,**
 - **ty, ty, ty,**
 - **de, de, de,**
 - **dy, dy, dy.**
1. Naśladowanie różnych odgłosów:
 - rybki - **plum, plum,**
 - indyka - **gul, gul,**
 - bociana - **kle, kle,**
 - chodaków - **klap, klap,**
 - mycia - **chlapu, chlapu,**
 - jazdy konnej – **patataj.**
1. Śpiewanie różnych melodii na sylabach:
 - **la, la, la,**
 - **lo, lo, lo,**
 - **le, le, le,**
 - **lu, lu, lu,**

- **ly, ly, ly.**
1. Coraz szybsze wypowiedzianie zbitki sylabowej **la lo lu le.**
 2. Szybkie kilkukrotne powtarzanie:
 - **nalapatada,**
 - **nolopotodo,**
 - **nelepetede,**
 - **nuluputudu,**
 - **nylypytydy.**
 1. Coraz szybsze i wielokrotne wypowiedzianie zbitki **bd.**
 2. Powtarzanie ze stopniowym przyspieszaniem:
 - **bda, bdo, bde, bdu, bdy,**
 - **pta, pto, pte, ptu, pty,**
 - **bda – pta,**
 - **bdo – pto,**
 - **bde – pte,**
 - **bdu – ptu,**
 - **bdy – pty.**
 1. Przyspieszone wielokrotne wybrzmiewanie:
 - **tedamwa,**
 - **tat tedat,**
 - **ente dente,**
 - **lelum polelum,**
 - **ble, bla,**
 - **tla, tlo, tlu.**
 1. Podczas szerokiego otwierania jamy ustnej, unoszenie czubka języka do podniebienia a następnie szybkie i wielokrotne wymawianie przytępionych głosek: [t] [d] oraz zbitek spółgłoskowych **td, tdn**, a także zbitek sylabowych:
 - **teda – teda,**
 - **tede – tede,**
 - **tedo – tedo,**
 - **tedu – tedu,**
 - **tedy – tedy.**
 1. Recytacja rymowanki z [t] dźwiękowym
Kto tutaj tak tupie?
To tato tutaj tak tupie.
Ach, tato tutaj tak tupie!
 1. Unoszenie czubka języka do wałka dźwiękowego, wymawianie przedłużonego [d]
 z równoczesnymi energicznymi, poziomymi ruchami palcem po wewnętrznej powierzchni języka lub po wędzidełku podjęzyczkowym.
 2. Uniesienie języka do wałka dźwiękowego, a następnie mocne dmuchnięcie na czubek języka, aż do pojawienia się **tr.**

3. Ułożenie wąskiego paska papieru na języku lub pod nim, a następnie wypowiedzianie głoski [t]. Papier powinien się unosić, a zamiast [t] powinno pojawić się **trrr**.
4. Mocne akcentowanie [t] podczas wybrzmiewania zbitek **tll, tll, tll, trl** najpierw szeptem, a potem głośno.
5. Powtarzanie szeptem, a następnie głośno:
 - **la, la, la, trla,**
 - **lo, lo, lo, trlo,**
 - **lu, lu, lu, trlu,**
 - **!e, le, le, trle,**
 - **ly, ly, ly, trly,**
 - **li, li, li, trli.**
1. Szeptem i głośno wypowiedzianie **trla, trlo, trle, trlu, trly**.
2. Próby naśladowania odgłosów, zaczynając od szeptu:
 - śpiewu ptaków - **tri li li,**
 - gry na trąbce - **tra ta ta, tru tu tu, tre te te,**
 - zepsutego zamka karabinu - **tr tr tr, dr dr dr,**
 - warczenia psa - **wrr, wrr, wrr,**
 - ruszającego traktora - **tur tur tur, tyr tyr tyr, pyr pyr pyr,**
 - odlotu ptaków - **fru, fru, fru,**
 - ćwierkania wróbla - **ćwir, ćwir,**
 - zatrzymywania konia - **pr, pr,**
 - odgłosu świnki - **chrum, chrum,**
 - chrapania - **chr, chr, chr,**
 - dzwoniącego tramwaju - **dryń, dryń,**
 - chrupania - **chrup, chrup,**
 - szorowania - **szuru, szuru,**
 - zapalania światła – **pstryk,**
 - łamania gałęzi – **trach.**
1. Częste żucie gumy do momentu utraty przez nią smaku.

Ćwiczenia warg

1. Naśladowanie odgłosów z otoczenia:
 - samopoczucia w czasie zimna - **brr, brr,**
 - ruszającego motocykla - **brum, brum,**
 - parskania konia - **prrr, prrr.**
1. Energiczne pionowe poruszanie warg bokiem palca.
2. Parskanie wargami z językiem wysuniętym między nimi.
3. Pionowe ruchy palcami po wargach, naśladowujące grę na gitarze lub harfie.

Głoska [r]

[r] jest drżąca, przedniojęzykowo- dziąsłowa, półotwarta, dźwięczna, twarda, ustna.